

Organizētās grupas interpretācija krimināltiesībās

Jānis Baumanis

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Organizētā grupa ir kvalificējošā pazīme. Kopā ar bandu un noziedzīgu organizāciju organizētā grupa kā kvalificējošā pazīme ir iekļauta 51. Krimināllikuma sevišķās daļas pantā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis: noskaidrojot noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijas kontekstā esošās organizētās grupas interpretācijas problēmas un piedāvāt risinājumus problēmu novēršanai. Lai atklātu organizētās grupas interpretācijas problēmas, pētījumā analizētas krimināltiesību normas un modelētas iespējamās problemātiskās kvalifikācijas situācijas. Rezultātā secinājumi tiek sintezēti tiesiskā regulējuma pilnveides priekšlikumos.

Rezultāti. Organizētās grupas kaitīgums izpaužas apstākļi, ka noziedzīgo mērķi kopā cenšas sasniegt trīs un vairākas personas, tādējādi būtiski apdraudot sabiedrību vai atsevišķus tās indivīdus, liekot grūti pārvaramus vai pat nepārvaramus šķēršļus pretdarboties organizētās grupas locekļu noziedzīgai rīcībai.

Ja personu grupa triju cilvēku sastāvā vienosies, ka viens grupas loceklis iegādāsies paredzētās iekārtas narkotisko vielu neatļautai izgatavošanai, otrs iegādāsies prekursorus, bet trešajam būs iekārtas un prekursorus jāglabā, tad šobrīd šādas grupas darbības var atzīt par izdarītu, pastāvot Krimināllikuma 255. panta trešajā daļā paredzētai pazīmei – ja šīs darbības izdarījusi organizēta grupa. Tomēr, ja likumdevējs nolems kriminālatbildību par vienu no minētajām darbībām, piemēram, par iegādāšanos, paredzēt atsevišķā Krimināllikuma normā, tad nebūs vairs iespējas gan šo darbību, gan arī glabāšanu kvalificēt pēc Krimināllikuma 255. panta trešās daļas kā izdarītu organizētā grupā.

Problēma ir aktuāla Krimināllikuma 314. panta trešās daļas kvalifikācijas kontekstā. Minētā norma paredz atbildību par noziedzīgā kārtā iegūtas mantas iegādāšanos un realizēšanu. Saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 5. panta pirmās daļas 3. punktu noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšana īpašumā, valdījumā vai lietojumā, ja šo tiesību rašanās brīdī ir zināms, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, tādēļ tā jākvalificē pēc Krimināllikuma 195. panta. Tātad, ja viena persona iegādāsies noziedzīgi iegūtos līdzekļus, bet divas personas to realizēs, tiesību normu piemērotājiem jārisina normu konkurences situācija. Proti, praksē jāizvēlas, vai nodarījumu kvalificēt pēc Krimināllikuma 314. panta trešās daļas kā organizētā grupā izdarītu, vai tomēr vienas personas nodarījumu kvalificēt pēc Krimināllikuma 195. panta attiecīgās daļas un atlikušo divu personu darbības kvalificēt pēc Krimināllikuma 314. panta attiecīgās daļas, bez kvalificējošās pazīmes – organizēta grupa.

Secinājumi. Autora skatījumā organizētās grupas esamību pie noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijas būtu jāizvērtē arī gadījumos, kad katrs grupas loceklis veic atsevišķu noziedzīgu nodarījumu, tādējādi panākot kopējo grupas noziedzīgo mērķi. Šādu risinājumu varētu īstenot, izslēdzot no Krimināllikuma sevišķās daļas pantiem kvalificējošo pazīmi – organizēta grupa, un pilnveidojot Krimināllikuma 21. panta regulējumu. Tādējādi noziedzīga nodarījuma kvalifikācija varētu notikt analogiski līdzdalības kvalifikācijai, pamatojoties uz Krimināllikuma 21. pantu.